

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2008, № 3, мод.191)

Қонуни мазкур бо мақсади дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис додани мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон қабул гардида, тартиби ба вазифа таъин ва аз вазифа озод кардани ваколатдор, салоҳият ва шаклҳои фаъолияти мақомоти мазкурро барои ҳимоя ва инкишофи ҳуқуқи инсон дар Тоҷикистон муайян менамояд.

БОБИ 1.

МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Таъсиси вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон) мутобиқи Қонуни мазкур бо мақсади тақвияти кафолатҳои конституционии ҳимояи давлатии ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд, мусоидат ба риоя ва эҳтироми онҳо аз ҷониби мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат) ва шахсони мансабдори онҳо, роҳбарон ва шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, таъсис дода мешавад.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъриии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Мустақилияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳангоми амалӣ намудани ваколатҳои худ мустақил буда, ба ягон мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат) ва шахсони мансабдор ҳисоботдиҳанда намебошад.

2. Фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон воситаҳои мавҷудаи ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрвандро пурра намуда, салоҳияти мақомоти ҳокимияти давлатиро, ки ҳуқуқу озодиҳои вайроншударо барқарор менамоянд, бекор ва тағйир намендиҳад.

БОБИ 2.

ТАРТИБИ БА ВАЗИФА ТАЪИН ВА АЗ ВАЗИФА ОЗОД НАМУДАНИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН

Моддаи 4. Таъини Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ризоияти Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин мегардад.

Моддаи 5. Талабот нисбати номзад ба вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ба вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки синни ӯ аз 35 кам набуда, дорои таҳсилоти олии ҳуқуқшиносӣ, сифатҳои баланди касбӣ ва ахлоқӣ мебошад, таъин карда мешавад.

Моддаи 6. Ба вазифа шурӯъ намудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пас аз таъин шудан ба вазифа дар ҷаласаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мазмуни зайл савганд ёд мекунад:

«Савганд ёд мекунам, ки ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрвандро ҳимоя намуда, ӯҳдадорихои ба ман ҳамчун Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон воғузуршударо дар асоси Конститутсия ва қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бовиҷдонона ва содиқона иҷро менамоям».

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъд аз савганд ёд кардан ба вазифа шурӯъ менамояд.

Моддаи 7. Мӯҳлати ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба мӯҳлати панҷ сол таъин карда мешавад. Ӯ наметавонад ба ин вазифа бештар аз ду мӯҳлат пай дар пай таъин карда шавад. Мӯҳлати ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъд аз савганд ёд кардан оғоз мегардад. Ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъд аз савганд ёд кардани Ваколатдори нав таъингардида қатъ мегардад.

2. Дар бораи таъини Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар воситаҳои ахбори омма иттилоъ дода мешавад.

Моддаи 8. Дахлнопазирии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқи дахлнопазирӣ дорад. Бе розигии мақомоти таъинкарда ҳабс кардан, дастгир намудан, маҷбуран овардан, кофтуков кардани ӯ мумкин нест, ба истиснои дастгир шудани вай дар ҷои содир намудани ҷиноят. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳамчунин мавриди кофтукови шахсӣ (азназаргузаронӣ) қарор дода намешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонун барои таъмини амнияти дигарон муқаррар намудааст.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро бе розигии мақомоти ўро таъинкарда ба ҷавобгарии маъмурӣ, ки ба тариқи судӣ таъин карда мешавад, кашидан мумкин нест.

3. Дахлнопазирии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба дохил шудан ба манзил ё ҳучраи кори ӯ, ба нақлиёти шахсӣ ё хизмати вай, дар он ҷо гузаронидани кофтуков ё гирифтани, гӯш кардани гуфтугӯи ӯ ва кофтукови шахсии вай, инчунин гирифтани мукотиба, молу мулк ва ҳуҷҷатҳои ӯ паҳн мешавад ва ин амалҳо танҳо бо иҷозати Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар иртибот ба парвандаи ҷиноятӣ оғозгардида нисбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон сурат гирифта метавонад.

4. Нисбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон танҳо Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад парвандаи ҷиноятӣ оғоз намояд.

5. Парвандаи ҷиноятӣ нисбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тобеияти судӣ дорад.

Моддаи 9. Маҳдудиятҳо барои ишғоли вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ надорад вакили мақомоти намоёндагии ҳокимияти давлатӣ бошад, вазифаи дигареро ишғол кунад, ба соҳибкорӣ машғул шавад, ба истиснои фаъолияти илмиву эҷодӣ ва омӯзгорӣ.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон наметавонад ба фаъолияти сиёсӣ машғул шавад, узви ҳизби сиёсӣ ё дигар иттиҳодияи ҷамъиятӣ, ки мақсадҳои сиёсӣ дорад, бошад.

3. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ўҳдадор аст баъд аз таъин шудан вазифаи ба мақоми ӯ номувофиқро дар муддати понздаҳ рӯз қатъ намояд.

Моддаи 10. Пеш аз мӯҳлат аз вазифа озод шудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пеш аз мӯҳлат дар ҳолатҳои зерин аз вазифа озод карда мешавад:

- а) ба қувваи қонунӣ даромадани ҳукми айбдоркунандаи суд;
- б) ғайри қобили амал, бедарак ғоибшуда, ғавтида эътироф шудани ӯ аз тарафи суд;
- в) вайрон гардидани маҳдудиятҳои бо Қонуни мазкур пешбинишуда;
- г) қатъ гардидани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- д) ба истеъфо баромадан;
- е) вафот.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳамчунин бо сабаби вазъи саломатӣ ё дигар сабабҳои узрнок муддати дуру дароз (на камтар аз чор моҳ пай дар пай) ўҳдадорихои ҳудро иҷро накардани ӯ, берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои истиқомати доимӣ рафтани ӯ пеш аз мӯҳлат аз вазифа озод карда мешавад.

3. Дар мавриди пеш аз мӯҳлат аз вазифа озод шудани Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон Ваколатдори нав дар мӯҳлати ду моҳи аз вазифа озод шудани

Ваколатдори собиқ тибқи тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур таъин карда мешавад.

БОБИ 3.

САЛОҲИЯТИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН

Моддаи 11. Вазифаҳои асосии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Вазифаҳои асосии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон мусоидат намудан ба:

- а) риояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- б) барқарор намудани ҳуқуқи озодиҳои вайроншудаи инсон ва шаҳрванд;
- в) такмили қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- г) баланд бардоштани маърифатнокии шаҳрвандон оид ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд, шақло ва воситаҳои ҳифзи он;
- д) ҳамкорию мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- е) рушд ва ҳамроҳсозии ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд мебошад.

2. Бо мақсади иҷрои вазифаҳои худ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон маълумотро аз мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, инчунин шаҳрвандони алоҳида, воситаҳои ахбори омма чамъ ва таҳлил менамояд.

Моддаи 12. Ваколоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ҳангоми санҷиши шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳақ дорад:

- а) бе монеа ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассиса ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин қисмҳои ҳарбӣ, муассисаҳои иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, дигар сохтору муассисаҳои ҳарбӣ, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеанд, ташриф намояд;
- б) аз роҳбарон ва шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон маълумотҳои зарурӣ, ҳуҷжатҳо ва маводҳои талаб карда гирад;
- в) аз роҳбарон ва шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, оид ба масъалаҳои, ки дар рафти баррасии шикоят муайян карда мешавад, ба истиснои судяҳо нисбати санадҳои судӣ баёнот гирад;
- г) мустақилона ё якҷоя бо мақомоти салоҳиятдори давлатӣ, шахсони мансабдори давлатӣ, хизматчиёни давлатӣ санҷиши фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат),

муассисаҳои иҷрои ҷазои ҷиноятӣ, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳоро, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, оид ба масъалаҳои ҳуқуқи инсон гузаронад;

д) ба мақомоти салоҳиятдори давлатӣ ва муассисаҳои илмӣ барои гузаронидани таҳқиқоти эксперти оид ба масъалаҳои, ки дар рафти баррасии шикоят муайян карда мешаванд, дастур диҳад.

2. Оид ба масъалаҳои салоҳияти худ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҳуқуқи қабули бетаъхир аз ҷониби роҳбарон ва шахсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат), корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин шахсони ҳайати фармондиҳии сохторҳои ҳарбӣ, шахсони ҳайати роҳбарикунандаи тавқиғоҳо, маъмурияти ҷойҳои нигоҳдории муваққатӣ ва маҳрумӣ аз озодӣ, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеанд, истифода менамояд.

3. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад дар ҷаласаҳои Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, маҷлисиҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар мақомоти ҳокимияти давлатӣ иштирок намояд.

Моддаи 13. Ҳуқуқи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба санҷиш бо ташаббуси худ

Ҳангоми гирифтани маълумот оид ба вайронкунии оммавӣ ва ҷиддии ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шахрванд ё дар ҳолатҳои аҳамияти махсуси ҷамъиятӣ доштани ин амалҳо ё марбут ба зарурати ҳифзи манфиатҳои шахсоне, ки қобилияти мустақилонаи истифодаи воситаҳои ҳифзи ҳуқуқи худро надоранд, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад бо ташаббуси худ дар доираи салоҳияташ санҷишҳо гузаронад.

БОБИ 4.

ФАЪОЛИЯТИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ҶИҲАТИ ТАҚВИЯТИ КАФОЛАТҲОИ ДАВЛАТИИ ҲИФЗИ ҲУҚУҚУ ОЗОДИҲОИ ИНСОН ВА ШАХРВАНД

Моддаи 14. Шикоят кардан ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Бо мақсади мусоидат кардан ба барқароркунии ҳуқуқу озодиҳои вайроншудаи инсон ва шахрванд, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон шикоятҳои шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шахрвандони хориҷӣ ва шахсони бешахрвандро (минбаъд муроҷиаткунандагонро) нисбат ба қарор ё амали (беамалии) мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдор ва хизматчиёни давлатӣ, роҳбарон ва шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, ки ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шахрвандро вайрон кардаанд, баррасӣ менамояд, агар муроҷиаткунанда нисбат ба ин қарор ё

амали (беамалии) ба тариқи судӣ ё маъмури шикоят карда бошад, вале бо қарори оид ба шикояти ӯ қабулгардида розӣ набошад.

2. Шикоят дар шакли хаттӣ ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон на дертар аз як сол аз рӯзи вайрон шудани ҳуқуқи озодиҳои мурочиаткунанда ё аз рӯзе, ки ба ӯ вайрон шудани ин ҳуқуқҳо маълум шудааст, пешниҳод карда мешавад.

3. Мурочиатҳое, ки дар онҳо ном, номи падар, фамилия ва суроғи шахрванди мурочиатнамуда зикр нашудаанд ва ё онҳо ба воқеият мувофиқ нестанд, мурочиатҳои беном буда, мавриди баррасӣ қарор намегиранд.

Моддаи 15. Мазмуни шикоят

1. Дар шикоят бояд ном, номи падар, фамилия, имзо ва суроғи мурочиаткунанда, суроға ва номи мақомот ё шахси мансабдор, ки нисбат ба қарор ё амали (беамалии) ӯ шикоят оварда мешавад, баён намудани моҳияти қарор ё амали (беамалии), ки ба андешаи аризадиҳанда ҳуқуқи озодиҳои ӯро вайрон намудааст ё вайрон мекунад, инчунин нусхаи қароре, ки нисбат ба шикояти бо тариқи судӣ ё маъмури баррасигардида қабул шудааст, пешбинӣ гардад.

2. Шикояте, ки дар он маълумоти кофӣ оид ба моҳияти масъала, ҳалли он ва нусхаи ҳуҷҷатҳо вучуд надоранд, ба мурочиаткунанда бо фаҳмонидани ислоҳи норасоҳои ҷойдошта баргардонидани мешавад.

3. Шикояте, ки бе риояи талаботи қисми 1 моддаи мазкур пешниҳод гардидааст, баррасӣ карда намешавад.

Моддаи 16. Қабули қарор оид ба шикоят

1. Аз рӯи шикояти воридшуда Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад:

а) шикоятро барои баррасӣ қабул намояд;

б) ба мурочиаткунанда дар бораи воситаҳое, ки ӯ метавонад барои ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои худ истифода барад, шарҳ диҳад;

в) ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдоре, ки ба салоҳияти онҳо ҳалли шикояти зерин дахл дорад, онро фиристонад;

г) қабули шикоятро барои баррасӣ тибқи қонун рад намояд.

2. Аз рӯи қарори қабулгардида Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба аризадиҳанда тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон хабар медиҳад.

Моддаи 17. Баррасии шикоят

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон шикоятҳоро оид ба баҳсҳои байни шахрвандон, инчунин шикоятҳои такрорӣ, агар дар онҳо маълумот дар бораи ҳолатҳои нав ошкоршуда набошад, баррасӣ наменамояд.

2. Ҳангоми баррасии шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад ба мақомоти салоҳиятдори давлатӣ ва шахсони мансабдор дар бораи мусоидат намудан барои баррасӣ мурочиат намояд.

3. Санчиш ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдоре, ки нисбати қарор ё амали (беамалии) онҳо шикоят карда мешавад, воғузур карда намешавад.

4. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат) ва шахсони мансабдорро, ки нисбати қарор ё амали (беамалии) онҳо шикоят карда шудааст, хабардор менамояд, инчунин ба онҳо имконият медиҳад то баёнотҳои худро оид ба масъалаҳои дар раванди санчиш бавучудодада пешниҳод намоянд ва дар маҷмӯъ мавқеи худро асоснок намоянд.

5. То қабули қарори ниҳой маводҳое, ки дар натиҷаи баррасии шикоят ҳамчун оварда шудаанд, ошкор карда намешаванд.

6. Оид ба натиҷаи баррасии шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон муроҷиаткунандаро дар мӯҳлати муқаррарнамудаи қонун хабардор менамояд.

7. Ҳангоми муайян намудани ҳолати вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои муроҷиаткунанда Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ӯҳдадор аст дар доираи салоҳияти худ чораҳо андешад.

Моддаи 18. Хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ӯҳдадор аст ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдор, ки дар қарор ё амали (беамалии) онҳо вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд муайян карда шудааст, хулосаи худро, ки дорои тавсияҳо нисбат ба имкониятҳо ва чораҳои зарурии барқарор намудани ҳуқуқи озодиҳои мазкур мебошад, ирсол намояд.

Моддаи 19. Интишори хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад хулосаи қабулкардаашро интишор намояд.

2. Нашриҳои даврӣ, ки яке аз муассисони он мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), корхона, муассиса ва ташкилоти давлатӣ мебошад, пурра ё қисман аз ҳисоби воситаҳои бучети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд, ҳуқуқи рад намудани интишори хулоса ва дигар ҳуҷҷатҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро надоранд.

Моддаи 20. Муроҷиати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба мақомоти дахлдор оид ба ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои вайронкардашудаи муроҷиаткунанда

Аз рӯи натиҷаи баррасии шикоят Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад:

а) ба мақомоти ҳокимияти давлатии дахлдор оид ба оғоз намудани истеҳсолоти интизомӣ, маъмурӣ ё парвандаи ҷиноятӣ нисбат ба шахси мансабдоре, ки дар қарор ё амали (беамалии) ӯ вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд дида мешавад, бо дархост муроҷиат намояд;

б) ба Раиси Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба санчиши санадҳои суд, ки бо тартиби муқарраргардида ба қувваи қонунӣ даромадааст, муроҷиат намояд.

Моддаи 21. Муроҷиати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба Суди конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар ҳолати вайрон шудани ҳуқуқи озодиҳои муроҷиаткунанда бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад бо тартиби муқарраргардидаи қонун ба Суди конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба муайян намудани мутобиқати онҳо ба Конституцсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дархост пешниҳод намояд.

Моддаи 22. Мусоидати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар бораи такмили қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар такмили қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд дахл доранд, инчунин ба мутобиқсозии онҳо ба Конституцсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон мусоидат намуда, ҳуқуқ дорад:

а) ба субъектҳои ҳуқуқи ташаббуси қонунгузорӣ оид ба такмили қонунҳо пешниҳод ирсол намояд;

б) дар таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба ҳуқуқи инсон ва шахрванд дахл доранд, иштирок намояд ва ҳулоса диҳад.

Моддаи 23. Мусоидати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон барои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд мусоидат намуда, ҳуқуқ дорад:

а) оид ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд иттилоот паҳн намояд;

б) оид ба ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ насприяҳои даврии расмӣ чоп кунад;

в) оид ба такмили стандартҳои таълимии давлатӣ ва барномаҳои таълимии таҳсилоти умумии асосӣ ва миёна, ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаҳои олии касбӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон ба муассисаҳои таълимии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодҳо ирсол кунад.

Моддаи 24. Маърузаи ҳарсолаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Ҳар сол на дертар аз моҳи феврал Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар бораи фаъолияти худ ва вазъи риояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди

конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон маъруза ирсол менамояд.

Моддаи 25. Маърузаи махсуси Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Оид ба масъалаҳои алоҳидаи вайронкунии ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҳуқуқ дорад ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон маърузаҳои махсус ирсол намояд.

2. Оид ба маърузаи махсус Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон метавонад дар ҷаласаҳои Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо маълумот баромад намояд.

Моддаи 26. Интишори маърузаҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Маърузаи ӯрсолаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон нашр карда мешавад.

2. Маърузаи махсус метавонад бо қарори Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон нашр шавад.

БОБИ 5.

**КАФОЛАТҲОИ ФАЪОЛИЯТИ ВАКОЛАТДОР ОИД
БА ҲУҚУҚИ ИНСОН**

Моддаи 27. Мусоидат ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар амалӣ намудани ваколатҳои он

1. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), шахсони мансабдор бояд ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар амалӣ намудани ваколатҳои ӯ мусоидат намоянд, ройгон ва беамониат мавод ва ҳуҷҷатҳо, маълумоти дигареро, ки барои амалӣ намудани ваколатҳои он зарур аст, пешниҳод намоянд.

2. Мавод ва ҳуҷҷатҳои дархостшуда, дигар маълумот бояд ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон на дертар аз 15 рӯз аз рӯзи гирифтани дархост, агар дар ҳуди дархост мӯҳлати дигар пешбинӣ нашуда бошад, пешниҳод карда шаванд.

3. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулнамудаи Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуҷҷатҳо, дигар иттилоот ва маводҳои маълумотӣ, ки расман аз ҷониби дигар мақомоти

ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон паҳн мешаванд, таъмин карда мешавад.

Моддаи 28. Тартиби ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пешниҳод намудани иттилооти бо қонун ҳифзшаванда

1. Ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пешниҳод намудани маълумоте, ки сирри давлатӣ, тижоратӣ ё дигар сирри бо қонун ҳифзшаванда мебошанд, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар рафти иҷрои ваколоти худ ва баъди ба охир расидани мӯҳлати он ҳуқуқ надорад маълумотхоро оид ба ҳаёти шахсии мурочиаткунанда ва дигар шахсон, ки ба ӯ ҳангоми иҷрои вазифаҳои худ маълум шудаанд, бе розигии хаттии онҳо ошкор намояд.

Моддаи 29. Тартиби баррасии хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Шахсони мансабдори ваколатдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоат), роҳбарони корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон, ки хулосаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро гирифтаанд, ӯҳдадоранд дар мӯҳлати як моҳ тавсияҳои дар хулоса зикргардидаро баррасӣ намоянд ва оид ба чораҳои андешидашуда дар шакли хатӣ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро хабардор намоянд.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои монетъ шудан ба ғаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Даҳолат кардан ба ғаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақсади таъсир расонидан ба қарорҳои он, иҷро накардани ӯҳдадориҳо аз ҷониби шахсони мансабдоре, ки Қонуни мазкур муқаррар кардааст, инчунин дар шаклҳои дигар монетъ шудан ба ғаъолияти он боиси ҷавобгарии муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мегардад.

Моддаи 31. Кафолати ҳуқуқҳои меҳнатии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Мансаби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон вазифаи сиёсии хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

2. Ба Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон баъди ба охир расидани ваколаташ кори пештара ё дар сурати набудани чунин кор, кори баробарарзиш дар ҷои кори аввала ё бо розигии ӯ кор дар дигар ташкилот, ба истиснои вазифаи аъзои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, раисони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳо ва дигар вазифаи интихобии мақомоти ҳокимияти давлатӣ, пешниҳод карда мешавад.

Моддаи 32. Кафолатҳои моддӣ ва иҷтимоии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Музди меҳнати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

2. Кафолатҳои моддӣ ва иҷтимоии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, таъминот ва хизматрасонии тиббӣ, иҷтимоӣ ва ғайра мутобиқи шароите, ки барои аъзои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидааст, сурат мегирад.

БОБИ 6.

ДАСТГОҲИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН

Моддаи 33. Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Барои таъмини фаъолияти вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ва амалӣ намудани ваколатҳои ӯ Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон таъсис дода мешавад.

2. Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва шахси ҳуқуқӣ буда, дорои суратҳисоб ва дигар ҳисобҳо, мӯҳру бланкҳо бо номи худ ва тасвири Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

3. Кормандони Дастгоҳ хизматчиёни давлатӣ мебошанд.

4. Дастгоҳ таъминоти ҳуқуқӣ, ташкилӣ, илмию таҳлилӣ, иттилоотию ахборотӣ ва дигар фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсонро амалӣ менамояд.

5. Сохтор ва низомномаи Дастгоҳ, низомномаи воҳидҳои сохтори онро Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон тасдиқ мекунад.

6. Дар доираи сметаи хароҷот Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ҷадвали штатии Дастгоҳро тасдиқ мекунад.

7. Оид ба масъалаҳои ташкил ва фаъолияти Дастгоҳ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон фармону амрҳо қабул мекунад.

Моддаи 34. Маблағгузори фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Маблағгузори фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҳисоби Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Дар Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол дар сатри алоҳида маблағҳои зарурии таъмини фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пешбинӣ карда мешаванд.

3. Моликияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, ки барои фаъолияти ӯ зарур аст, дар идоракунии оперативии вай буда, моликияти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Моддаи 35. Қабулгоҳҳои ҷамъиятии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Барои мусоидат кардан ҷиҳати амалӣ намудани ваколатҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳрҳо ва ноҳияҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мумкин аст қабулгоҳҳои ҷамъиятӣ таъсис дода шаванд.

2. Низомнома оид ба қабулгоҳҳои ҷамъиятии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 36. Шӯрои коршиносон дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

1. Дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақсади расонидани ёрии машваратӣ мумкин аст Шӯрои коршиносон аз ҷумлаи шахсоне, ки маълумоти кофӣ дар соҳаи ҳуқуқу озодии инсон ва шахрванд доранд, таъсис дода шавад.

2. Низомнома оид ба Шӯрои коршиносон аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 37. Қароргоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон

Қароргоҳи доимии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон пойтахти Ҷумҳурии Тоҷикистон – шаҳри Душанбе мебошад.

Моддаи 38. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе, 20 март соли 2008
№ 372

ЭМОМАЛӢ РАҲМОН